CZU: 347.427:347.736:331.23 **https://doi.org/10.59295/rpijn2025.90**

DREPTUL ADMINISTRATORULUI AUTORIZAT LA REMUNERAREA MUNCII

FANARI Svetlana,
Universitatea de Stat din Moldova,
doctorandă, Școala Doctorală Științe Juridice, Specialitatea Dreptul Afacerilor
ORCID: 0009-0005-3416-1974

SUMMARY

Insolvency is a major economic problem for both debtors and creditors. In the Republic of Moldova, insolvency procedures are regulated by Law no. 149 of July 29, 2012, which establishes the legal framework for the management of insolvency situations. An essential aspect of this framework is the role of the authorized administrator, a person with specialized expertise, responsible for managing the insolvency procedure. His remuneration is a critical factor influencing the efficiency and success of the insolvency process.

***Keywords*:** insolvency, bankruptcy, remuneration, provisional administrator, insolvency administrator, liquidator, fee, remuneration.

Insolvabilitatea reprezintă o problemă economică majoră, atât pentru debitori, cât și pentru creditori. În Republica Moldova, procedurile de insolvență sunt reglementate prin Legea nr. 149 din 29 iulie 2012, care stabilește cadrul legal pentru gestionarea situațiilor de insolvabilitate. Un aspect esențial al acestui cadru este rolul administratorului autorizat, persoană cu expertiză specializată, responsabilă pentru gestionarea procedurii de insolvență. Remunerația acestuia este un factor critic care influențează eficiența și succesul procesului de insolvență.

La fel, insovabilitatea este un fenomen complex care afectează nu doar debitorul, ci și creditorii, angajații și economia în ansamblu. În cadrul acestui proces, rolul administratorului de insolvabilitate este esențial, iar remunerația acestuia poate influența semnificativ linia procesului de reorganizare sau lichidare a bunurilor debitorului.

Procedura de insolvabilitate este un instrument vital în gestionarea dificultăților financiare ale debitorilor și în protejarea drepturilor creditorilor. Astfel, pentru asigurarea acestui proces, Legea insolvabilității a instituit un participant la aceste proceduri cu atribuții (drepturi și obligații) și anume - Administratorul autorizat, care este desemnat de către instanța de insolvabilitate la cererea debitorului sau a creditorului, sau în mod aleatoriu de către instanța de judecată.

Conform art.2 din Legea insolvabilității al RM, *administrator al insolvabilităţii* – persoană desemnată, în condiţiile prezentei legi, pentru supravegherea şi/sau administrarea activității debitorului în perioada de observaţie, în procesul de insolvabilitate şi/sau pe durata restructurării, în conformitate cu competenţele stabilite de prezenta lege, al cărei statut juridic este reglementat prin Legea nr. 161/2014 cu privire la administratorii autorizați.

La fel, art.2 din Legea cu privire la administratorii autorizați nr.161, menționează că, În sensul prezentei legi, noţiunea de administrator autorizat (denumit în continuare administrator) semnifică orice persoană fizică învestită potrivit legii cu atribuţii de supraveghere şi/sau de administrare în cadrul procedurii succesorale, procedurii de insolvabilitate, procedurii de dizolvare judiciară și în alte cazuri prevăzute de legislaţie.

Din reglementările specificate la art.3 din aceeași lege, se desprinde că, Administratorul desfăşoară o activitate de liber profesionist de *interes public*, care nu este activitate de întreprinzător, iar profesia de administrator poate fi exercitată doar de persoanele autorizate în condiţiile legii cu privire la administratorii autorizați şi incluși în Registrul administratorilor autorizaţi.

Astfel că, Administratorul autorizat, joacă un rol esențial în cadrul proceselor de insolvabilitate, având responsabilitatea de a gestiona procedurile în conformitate cu legislația în vigoare.

Prin urmare, pentru gestionarea eficientă și deplină a procedurilor de insolvabilitate de către administratorul autorizat desemnat în funcția de administrator provizoriu, administrator al insolvabilității/lichidator în vederea realizării atribuțiilor, sunt necesare anumite cheltuieli ce se impun a fi suportate de către administratorul autorizat desemnat, precum și remunerat pentru munca depusă de către acesta.

Din conținutul Legii insolvabilității nr.149/2012, este regelemntată aspectul ce ține de cheltuielile ce urmează a fi suportate pentru gestionarea debitorului în cadrul proceselor de insolvabilitate, și anume faptul că aceste cheltuieli sunt suportate din patrimoniul debitorului, așa cum este stabilit în art.32 alin.(1) din Legea insolvabilității, unde cheltuielile judiciare aferente perioadei de observare a debitorului privind remunerarea administratorului provizoriu, privind notificarea, privind convocarea şedinţelor şi comunicarea actelor de procedură efectuate de administratorul provizoriu se suportă din patrimoniul debitorului. Prin tranzacţie se

poate stabili o altă ordine de repartizare a cheltuielilor judiciare. La fel și în art.70 alin.(4) din Legea insolvabilității, stabilește că, (4) Onorariul fix stabilit pentru administrator/lichidator se plătește lunar din patrimoniul debitorului.

Legea insolvabilității nr.149/2012 în art.52 alin.(1) lit.b) la fel evidențiază aspectul cu privire la cheltuielile procesului de insolvabilitate, cît și alte obligații ale masei debitoare, care includ remunerația și cheltuielile administratorului provizoriu, ale administratorului insolvabilității/lichidatorului, dacă au fost prevăzute.

După cum s-a menționat mai sus, art. 32 alin. (1), (2) și (4) din Legea insolvabilității nr.149 din 29.06.2012, stabilește că, cheltuielile judiciare aferente perioadei de observare a debitorului privind taxa de stat, privind remunerarea administratorului provizoriu, privind notificarea, privind convocarea şedinţelor şi comunicarea actelor de procedură efectuate de administratorul provizoriu se suportă din patrimoniul debitorului. Prin tranzacţie se poate stabili o altă ordine de repartizare a cheltuielilor judiciare. În cazul în care în patrimoniul debitorului nu există bunuri ori acestea sînt insuficiente pentru a se acoperi cheltuielile procesului de insolvabilitate, remunerarea administratorului provizoriu şi acoperirea cheltuielilor efectuate de acesta în perioada de observare a debitorului le suportă membrii organelor de conducere şi asociaţii, acţionarii sau membrii debitorului, în mod solidar.

Astfel, Legea insolvabilității în art.247 alin.(1) ne oferă subiecții ce au statut de membri ai organelor de conducere a debitorului și anume, membri ai organelor de conducere ale debitorului pot fi: debitorul persoană fizică ce desfășoară activitate individuală de întreprinzător, fondatorul întreprinderii individuale sau al gospodăriei țărănești (de fermier), administratorul societăților comerciale, membri organelor executive, membrii consiliilor de supraveghere (de observatori), lichidatorii și membrii comisiilor de lichidare, contabilii. Acest statut de membru al organelor de conducere se aplică persoanelor care dețineau funcțiile respective la data intentării procesului de insolvabilitate, precum și celor care au deținut aceste funcții pe parcursul ultimelor 24 de luni anterioare intentării procesului.

Mai mult ca atît, Legea insolvabilității asigură dreptul de a fi remunerat administratorul provizoriu la primirea remunerației și a cheltuielilor, confirmate de instanța de insolvabilitate, suportate de administratorul provizoriu în activitatea sa, drept stabilit în art.25 alin.(5) lit. i) din Legea insolvabilității.

În scopul determinării remunerației fixe a administratorului provizoriu

legiuitorul a stabilit în art.25 alin.(6) din Legea insolvabilității nr.149/2012, cui îi revine atribuția de stabilire a remunerației fixe a administratorului provizoriu, precum și formula de calculare a acesteia și după cum urmează: cuantumul de remunerare a administratorului provizoriu îl stabileşte instanţa de insolvabilitate în mărime fixă, pentru fiecare lună de activitate efectiv lucrată şi confirmată documentar, care nu poate fi mai mică de coeficientul minim de multiplicare recomandat pentru stabilirea salariilor de funcţie ale conducătorilor încadraţi în unităţile ce nu aplică sistemul de salarizare bazat pe reţeaua tarifară unică de salarizare, înmulţit la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real la unitățile cu autonomie financiară.

În aceeași manieră a fost stabilită modalitatea de calculare și încasare a remunerației fixe și a cheltuielilor procesului pentru funcția de administrator al procesului de insolvabilitate sau al planului procedurii de restructurare/ lichidator după cum urmează: cuantumul onorariului fix al administratorului/lichidatorului se stabileşte de către comitetul creditorilor ori, în cazul în care acesta nu este constituit, de către adunarea creditorilor prin negocieri.

Aici este de remarcat faptul că la stabilirea cuantumului remunerației fixe pentru funcția de administrator al insolvabilității/lichidator, instanța de insolvabilitate nu mai deține competență în acest sens, aceasta revenindui comitetului creditorilor sau adunării creditorilor.

Respectiv cuantumul remunerației fixe a administratorului nu poate fi mai mic de coeficientul mediu de multiplicare recomandat pentru stabilirea salariului de funcţie al conducătorilor încadraţi în unităţi care nu aplică sistemul de salarizare bazat pe reţeaua tarifară unică de salarizare, înmulţit la cuantumul minim garantat al salariului din sectorul real la unitățile cu autonomie financiară, normă stabilită la art.70 alin.(3) din Legea insolvabilității nr.149/2012.

Este de remarcat faptul că, prin Hotărârea Guvernului nr. 874 din 14.12.2022, coeficienții de multiplicare au fost înlocuiți cu Intervalul pentru stabilirea salariilor tarifare/de funcție calculat aplicând coeficientul de complexitate pe tipuri de lucrări și ramuri ale economiei naționale cu valoarea 1,00, propus pentru stabilirea salariilor de funcție ale personalului încadrat în unități (conform anexei nr. 4).

Prin punctul 2 din Nota la anexa nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 743/2002, în redacția Hotărîrii Guvernului nr. 874 din 14.12.2022, a fost prevăzut, că Intervalul pentru stabilirea salariilor tarifare/de funcție se ajustează între tipuri de lucrări și

ramuri ale economiei naționale, ținând cont de coeficienții de complexitate prevăzuți în anexa nr. 3, după formula: salariu tarifar/de funcție = valoarea selectată din intervalul pentru stabilirea salariilor tarifare/de funcție x coeficientul de complexitate din anexa nr. 3.

Astfel, potrivit actelor normative enunțate, valoarea remunerației administratorului provizoriu, administratorului insolvabilității/lichidatorului pentru o lună de activitate, calculată în temeiul art. 25 alin. (6) și art. 70 alin. (3) din Legea insolvabilității cu utilizarea intervalului determinat prin Hotărârii Guvernului nr. 743 din 11.06.2002 reprezintă minimul garantat de legiuitor pentru exercitarea de către administratorul provizoriu, administratorul insolvabilității/lichidator.

Acest minim garantat de către legiuitor ar asigura o bună funcționare a procesului de insolvabilitate, în cazul în care în patrimoniul debitorului sunt bunuri ce pot fi valorificate și acoperite atît cheltuielile procesului cît și remunerația administratorului autorizat desemnat în calitate de administrator provizoriu, administrator al insolvabilității/lichidator.

Însă, în majoritatea cazurilor, debitorii în privința cărora s-a constatat insolvabilitatea și s-a intentat procedura de insolvabilitate, nu dispun de active, sub formă de bunuri mobile/imobile, mijloace de transport, mijloace financiare, acțiuni în capitaluri sociale ale altor agenți economici, drepturi de autor și conexe, etc., care ar putea fi valorificate și acoperite cheltuielile procedurii de insolvabilitate și în special remunerația administratorului autorizat. În așa cazuri, administratorul provizoriu desemnat este în imposibilitate de așî acoperi cheltuielile avansate pentru exercitarea atribuțiilor și a remunerației pentru munca depusă.

Legiuitorul a prevăzut astfel de situații și a prevăzut în Legea insolvabilității nr.149/2012 modalitatea de recuperare a acestor cheltuieli și remunerație pentru munca efectuată. Astfel, conform art.32 alin.(2) În cazul în care în patrimoniul debitorului nu există bunuri ori acestea sînt insuficiente pentru a se acoperi cheltuielile procesului de insolvabilitate, remunerarea administratorului provizoriu şi acoperirea cheltuielilor efectuate de acesta în perioada de observare a debitorului le suportă membrii organelor de conducere şi asociaţii, acţionarii sau membrii debitorului, în mod solidar, iar în art.70 alin.(13) a prevăzut modalitatea de încasare a cheltuielilor procedurii cît și a remunerației fixe a administratorului insolvabilității/lichidatorului după cum urmează: (13) În cazul în care se constată că debitorul nu dispune de bunuri sau că bunurile lui nu pot acoperi

cheltuielile procedurii de insolvabilitate sau ale procedurii falimentului, achitarea onorariului fix administratorului/lichidatorului, precum şi compensarea cheltuielilor aferente se trec în mod solidar, prin încheiere judecătorească, în obligația organelor de conducere ale debitorului consemnate la art. 247.

Or, dispozițiile art. 247 alin. (1) din Legea insolvabilității stabilesc că, în sensul prezentei legi, membri ai organelor de conducere ale debitorului pot fi: debitorul persoană fizică ce desfăşoară activitate individuală de întreprinzător, fondatorul întreprinderii individuale sau al gospodăriei ţărăneşti (de fermier), administratorii societăţilor comerciale, membrii organelor executive, membrii consiliilor de supraveghere (de observatori), lichidatorii şi membrii comisiilor de lichidare, contabilii.

Conform art.3 din Legea nr.161 din 18 iulie 2014 cu privire la administratorii autorizați, administratorii autorizați desfășoară o activitate de „liber profesionist de interes public”. Aceștia nu acționează în interes personal, ci în interesul bunei desfășurări a procesului de insolvabilitate, or Legea insolvabilității, prevede în mod obligatoriu participarea administratorilor autorizați în procesele de insolvabilitate, fiind imposibilă derularea unui proces de insolvabilitate în lipsa acestora.

Mai mult, art.66 alin.(1) lit. e) Legea insolvabilității, prevede expres dreptul administratorului insolvabilității și lichidatorului la primire a remunerației în modul stabilit de lege. Iar art.32 și art. 70 din Legea insolvabilității prevăd modalitatea, dar și cercul de persoane de la care această remunerație poate fi încasată în cazul lipsei masei debitoare.

De fapt, remunerația pentru executarea funcției de administrator sau lichidator în cadrul cauzelor de insolvabilitate este unica sursă de existență a unui administrator autorizat, or această specialitate este concepută anume pentru activitatea în cadrul proceselor de insolvabilitate.

O mare intervenție în interpretarea și aplicarea prevederilor referitor la acoperirea cheltueililor suportate de către administratorul provizoriu, administratorul insolvabilității/lichidatorul s-a realizat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 16 din 09 iunie 2020 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 70 alin. (3) și (13) din Legea insolvabilității, prin care s-au declarat constituționale textele „le suportă membrii organelor de conducere și asociații, acționarii sau membrii debitorului” din art. 32 alin. (2) și „în obligația organelor de conducere a debitorului” din art. 70 alin.

(13) ale Legii insolvabilității, în măsura în care le este demonstrată culpa la apariția stării de insolvabilitate.

Chiar dacă, au fost declarate constituționale prevederile art.70 alin.(13) și art.32 alin.(2) din Legea insolvabilității, efectul acestei hotărîri constituționale au avut un impact deosebit în drepturile administratoruluii autorizat și anume prin îngrădirea dreptului administratorului provizoriu, administratorului insolvabilității/lichidatorului la obținerea remunerației pentru munca efectuată.

Astfel, reieșind din prevederile Hotărîrii Curții Constituționale nr.16 din 09.06.2020, administratorul provizoriu, administratorul insolvabilității/ lichidatorul ar putea pretinde la încasarea remunerației pentru munca depusă, în dependență de existența culpei persoanelor prevăzute expres în art. 32 alin. (2) și 70 alin. (13) din Legea insolvabilității, iar în cazul în care nu este stabilită culpa organelor de conducere a debitorului pentru survenirea insolvabilității, administratorul provizoriu, administratorul insolvabilității/lichidatorul nu va putea obține remunerația pentru munca efectuată și nici nu-i va fi restituite cheltuielile suportate în legătură cu exercitarea atribuțiilor.

Din analiza legislației în vigoare, constatăm că în prezent nu există o reglementare în care să fie stabilit un mecanism pentru recuperarea cheltuielilor efectuate în avans și pentru încasarea remunerației administratorului provizoriu în situația în care în patrimoniul debitorului nu există bunuri, iar membrilor organelor de conducere nu le este imputabilă apariția stării de insolvabilitate a debitorului. În acest sens, Curtea Constituțională în Hotărîrea nr.8 din 05.04.2022 a constatat neconstituționalitatea omisiunii art.32 din legea insolvabilității nr.149 de a reglementa un mecanism pentru recuperarea cheltuielilor efectuate în avans și pentru încasarea remunerației administratorului provizoriu în situația în care în patrimoniul debitorului nu există bunuri, iar membrilor organelor de conducere nu le este imputabilă apariția stării de insolvabilitate, iar în acest sens fiindemisă o adresare prin care a solicitat Parlamentului să reglementeze un mecanism de plată a administratorului autorizat pentru situația descrisă mai sus.

După cum observăm pînă la moment această omisiune nu a fost reglementată de către puterea legislativă, ceea ce duce la o încălcare gravă a drepturilor administratorului autorizat.

În practică judiciară sunt cazuri cînd debitorul insolvabilit neavînd active și

mijloace financiare în proprietate, necesare/suficiente pentru a acoperi cheltuielile judiciare inclusiv remunerația administratorului provizoriu, acesta din urma înaintează cerere de încasare a remunerației administratorului provizoriu de la organele de conducere a debitorului însolvabil, însă instanțele judecătorești nu examinează cererile respective, pînă nu este înaintată și examinată cererea de atragere la răspundere subsidiară organele de conducere a debitorului prin care să fie stabilită culpa acestora la survenirea stării de insolvabilitate.

Această situație, crează dificultăți în derularea procedurii de insolvabilitate, deoarece unele atribuții indispensabile impun și cheltuieli, iar în lipsa mijloacelor financiare și a activelor în patrimoniul debitorului, administratorul autorizat desemnat este nevoit să avanseze aceste cheltuieli, cu speranța că vor fi recuperate fie din patrimoniul debitorului fie din contul organelor de conducere a debitorului.

La fel, conform aceleiași practici judiciare se atestă o bipolare a argumentelor și soluțiilor pe care instanțele de judecată le adopta la examinarea cererilor de încasare a remunerației fixe a administratorului autorizat de la organele de conducere a debitorilor care nu dețin masă debitoare în patrimoniul acestora. Astfel, pe de o parte instanțele de fond (Judecătoriile de drept comun) resping cererile de încasare a remunerației administratorului autorizat ce a exercitat funcțiile de administrator provizoriu, administrator al insolvabilității sau lichidator în cazul în care nu există o hotărîre de atragere la răspundere subsidiară a membrilor organelor de conducere și nu este stbilită culpa organelor de conducere la apariței stării de insolvabilitate, pe de altă parte Curtea de Apel admite recursurile și casează încheierile instanțelor de fond cu admiterea totală sau parțială a cererilor de încasare a remunerației administratorului provizoriu, administratorului insolvabilității/lichidatorului.

Această tendință de admitere parțială sau total a cererilor de încasare a remunerației fixe și a cheltuielilor avansate în favoarea administratorului autorizat pentru exercitarea funcțiilor de administrator provizoriu, administrator al insolvabilității/ lichidator, din contul organelor de conducere a debitorului își are legitimitate prin garantarea dreptului administratorului autorizat la munca efectuată în cadrul procedurilor de insolvabilitate, indiferent dacă debitorul are sau nu bunuri în patrimoniu.

Or, ținînd cont de norma reglementată de art.3 din Legea nr. 161 din 18 iulie 2014 cu privire la administratorii autorizați, administratorii autorizați desfășoară o activitate de „liber profesionist de interes public”. Respectiv, aceștia nu acționează în

interes personal, ci în interesul bunei desfășurări a procesului de insolvabilitate, or Legea insolvabilității, prevede în mod obligatoriu participarea administratorilor autorizați în procesele de insolvabilitate, fiind imposibilă derularea unui proces de insolvabilitate în lipsa acestora.

Important este de remarcat faptul că, potrivit articolului 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției Europene a Dreptului Omului, orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. La fel, și legiuitorul național a reglementat la art. 66 alin. (1) lit. e) Legea insolvabilității expres dreptul administratorului insolvabilității și lichidatorului la primirea remunerației în modul stabilit de lege.

Astfel, dreptul de a fi remunerat pentru activitatea realizată în cadrul procesului de insolvabilitate, fiind conferit de legiuitor, s-a creat o „așteptare legitimă" a administratorului/lichidatorului de fi răsplătit pentru munca efectiv realizată în cadrul procesului de insolvabilitate, constituind un drept patrimonial al ultimului. Prin urmare, așteptarea legitimă de a obține o remunerație pentru munca sa, beneficiază de protecția oferită de art. 1 din Protocolul nr. 1 al CEDO.

Subsecvent, este de menționat că, remunerația administratorului autorizat reprezintă un „bun", iar interesul administratorului autorizat, care participă în cadrul unui proces de insolvabilitate este obținerea în proprietatea sa acestui bun. La caz, exercitând atribuțiile de administrator al insolvabilității/lichidator, administratorul autorizat, în temeiul dreptului reglementat expres de legiuitor este interesat și este justificat să-și revendice acest drept în cadrul procesului de insolvabilitate.

La soluționarea chestiunii de încasarea a remunerației administratorului autorizat pentru munca depusă în cadrul procesului de insolvabilitate, din perspectiva art. 54 din Constituția Republicii Moldova apare un conflict de drepturi. Unul este dreptul de proprietate al persoanelor fizice indicate la art. 32 alin. (2) și 70 alin. (13) din Legea insolvabilității. Alt drept, situat de cealaltă parte a conflictului, este dreptul de proprietate al administratorului autorizat, care participă în cadrul procesului de insolvabilitate.

Astfel, în cazul admiterii cererii de încasare a remunerației, va exista problema unei ingerințe în dreptul de proprietate al persoanelor fizice, indicate la art. 32 alin. (2) și 70 alin. (13) din Legea insolvabilității, iar în cazul respingerii cererii de încasare a remunerației va apărea problema lezării dreptului de proprietate al administratorului autorizat.

Respectiv, dintre aceste două drepturi concurente, instanțele de judecată urmează să stabilească a cui drept prevalează, dreptul de proprietate al administratorului autorizat sau dreptul de proprietate a personei prevuzte a art.32 alin.(2) și art.70 alin.(13) din legea insolvabilității ?.

În opinia autorului prezentei lucrări, dreptul de proprietate al administratorului autorizat la obținerea bunului (remunerației fixe și a cheltuielilor avansate în cadrul procedurilor de inslvabilitate) prevalează față de dreptul de proprietate a persoanelor indicate la art.32 alin.(2) și art.70 alin.(13) din considerentele că administratorul autorizat este obligat să execute atribuțiile reglementate de Legea insolvabilității, fără a i se cere acordul la desemnare, iar în cazul dreptului de proprietate a persoanei fizice indicate la art.70 alin.(13) din Legea insolvabilității aceste persoane își asumă riscuri la inițierea activității de întreprinzător fără a fi obligat să facă acest lucru.

Această concluzie derivă din prevederile legale și anume art. 1 alin. (1) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, unde, antreprenoriatul este activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri. Deci, persoana care a hotărât să practice antreprenorialul este conștientă că poate surveni și starea de insolvabilitate din care motive obiective, care nu depind de el personal, dar totuși își asumă acest risc.

Or, „pe riscul propriu” include și riscul de a suporta cheltuielile legate de procesul de insolvabilitate, în cazul survenirii acesteia, după cum o face în situația când societatea este lichidată, conform normelor prevăzute de Codul civil, ci nu potrivit Legii insolvabilității.

O situație opusă o identificăm în cazul încasării remunerației administratorului autorizat pentru munca efectuată în cadrul cauzei de insolvabilitate. În primul rând obligativitatea participării administratorului statutar în cadrul unui proces de insolvabilitate este prevăzută de Legea insolvabilității. Conform prevederilor legislației în vigoare, candidatura administratorului provizoriu, la etapa provizorie, este propusă de creditorul care depune cererea introductivă. Creditorul sau debitorul, care a depus cererea introductivă propune candidatura administratorului insolvabilității sau a lichidatorului. În cazul când astfel de propuneri din partea persoanelor care au depus cereri introductive nu survin, instanța desemnează din

oficiu candidatura unui administrator al insolvabilității/lichidator.

Însă, nici într-o situație din cele relevate supra, nu se solicită consimțământul administratorului autorizat, acesta fiind obligat de a executa diferite funcții în cadrul unui proces de insolvabilitate, în baza actelor de dispoziție (încheierii de admitere spre examinare a cererii introductive sau a hotărârii de admitere cererii introductive). Astfel, în cazul când nu vor fi identificate persoane culpabile în survenirea insolvabilității, remunerația administratorului autorizat nu va fi achitată, la fel ca și cheltuielile suportate pe parcursul desfășurării procesului de insolvabilitate.

Din considerente expuse supra, se atestă că, încasarea remunerației administratorului autorizat doar în cazul stabilirii culpei persoanei în apariția stării de insolvabilitate de la care această remunerație urmează a fi încasată, prejudiciază dreptul de proprietate al administratorilor autorizați.

Mai mult ca atât, potrivit art. 4 din Constituția RM, dispozițiile constituționale privind drepturile şi libertățile omului se interpretează şi se aplică în concordanță cu pactele şi celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

În ceea ce privește aplicarea art. 4 din Constituție, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 55 din 14 octombrie 1999 privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a statuat că: „ ...această prevedere comportă consecințe juridice, presupunând mai întâi, că organele de drept sunt în drept să aplice în procesul examinării unor cauze concrete normele dreptului internațional, acordând în caz de neconcordanță prioritate prevederilor internaționale”.

Concomitent, potrivit Hotărârii nr. 10 din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea hotărârii nr. 16 din 28 mai 1998 cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția RM în redacția hotărârii nr. 39 din 09 iulie 2001, Curtea Constituțională a statuat că practica jurisdicțională internațională este obligatorie pentru Republica Moldova ca stat care a aderat la Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului şi libertăților fundamentale.

Așadar, prin ratificarea Convenției europene pentru apărarea dreptului omului şi libertăţilor fundamentale, inclusiv prin prisma art. 46 par. 1 din Convenție, Republica Moldova şi-a asumat angajamentul de a se conforma hotărârilor definitive ale Curţii în litigiile la care sunt părţi şi a le invoca inclusiv în cazuri similare în vederea evitării unor altor încălcări de același gen.

În temeiul prevederilor enunțate, precum și reieșind din art. 4 al Constituției RM, art. 2 alin. (3) și art. 12 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanțele judecătorești naționale au obligația să aplice în mod direct, atât prevederile Convenției Europene în tot spectrul al acesteia, cât și concluziile instanței europene în orice caz concret ce este supus aprecierii lor.

Astfel, dreptul de a fi remunerat pentru activitatea realizată în cadrul procesului de insolvabilitate fiind conferit de legiuitor, s-a creat o „așteptare legitimă" a administratorului/ lichidatorului de fi răsplătit pentru munca efectiv realizată în cadrul procesului de insolvabilitate, constituind un drept patrimonial al ultimului. Prin urmare, așteptarea legitimă de a obține o remunerație pentru munca sa beneficiază de protecția oferită de art. 1 din Protocolul nr. 1 al CEDO.

La fel, Constituția Republicii Moldova acordă garanții administratorului autorizat pentru exercitarea atribuțiilor în cadrul procedurilor de insolvabilitate stabilite în art. 43 [dreptul la muncă și protecția muncii] și art.44 [interzicerea muncii forțate], potrivit cărora nici o persoană nu poate fi obligată la o prestație sau efectuarea unei munci până acesta nu cunoaște care îi va fi contraprestația sau remunerarea muncii, volumul și termenul de prestare a acesteia.

Prin urmare, remunerarea administratorului autorizat pentru exercitarea funcțiilor de administrator provizoriu, administrator al proceselor de insolvabilitate/lichidator, în corespundere cu prevederile legale motivează administratorul să își îndeplinească responsabilitățile cu maximă seriozitate și eficiență. Dacă remunerația este prea mică, există riscul ca administratorul să nu se implice la maximum în gestionarea procedurii, ceea ce poate duce la o accelerare a degradării activelor debitorului.

Administratorii autorizați cu o remunerație corectă și echitabilă atrag profesioniști competenți și experimentați. Acest lucru poate conduce la o gestionare mai bună a bunurilor debitorului și la creșterea șanselor de recuperare a creanțelor de către creditorii acestuia.

Într-o procedură de insolvență, costurile asociate administrației sunt importante. O remunerație bine structurat poate asigura un echilibru între compensația adecvată pentru administrator și costurile totale ale procesului, astfel încât să nu afecteze negativ resursele disponibile pentru creditori.

O structură de remunerație clară și bine definită poate contribui la creșterea

încrederii între toate părțile implicate. Creditorii și debitorii pot fi mai puțin reticenți să colaboreze cu un administrator al cărui sistem de plată este considerat echitabil și justificat.

Un administrator bine remunerat are mai multe șanse să ia decizii strategice în interesul tuturor părților implicate, cum ar fi restructurarea datoriilor sau vânzarea activelor, ceea ce poate duce la rezultate mai favorabile în cadrul procedurii de insolvență.

În concluzie, structura remunerativă pentru administratorii autorizați este esențială pentru asigurarea eficienței procedurii de insolvență, având implicații directe asupra rezultatului final al acesteia și asupra percepției generale a procesului de insolvență în rândul creditorilor și debitorilor. Remunerația administratorului de insolvabilitate are un impact semnificativ asupra eficienței și credibilității proceselor de insolvență în Republica Moldova. Este esențial ca legislația să continue să evolueze pentru a asigura un sistem de compensare echitabil și motivator, care să atragă profesioniști competenți și să protejeze interesele tuturor părților implicate. Este important ca autoritățile competente să continue să monitorizeze și să regleze aceste aspecte pentru a îmbunătăți rezultatele procedurilor de insolvență în țară. O abordare bine structurat în ceea ce privește remunerația administratorului poate contribui la crearea unui mediu economic mai stabil și mai previzibil în contextul insolvenței.

BIBLIOGRAFIE:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994.
2. Legea insolvabilității nr.149 din 29.06.2012.
3. Legea cu privire la administratorii autorizați nr.161din 18.07.2014.
4. Legea cu privire la societățile cu răspundere limitată nr.135 din 14.06.2007.
5. Codul bunelor practici „Norme de aplicare practică la determinarea cuantumului minim al onorariului fix al administratorului provizoriu, administratorului insolvabilității/lichidatorului”, aprobat prin Decizia Consiliului UAAM din 18.01.2023.
6. Hotărârea Curții Constituționale nr. 16 din 09 iunie 2020.
7. Hotărârea Curții Constituționale nr.8 din 05.04.2022
8. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 874 din 14.12.2022.
9. Convenției Europene a Dreptului Omului, Ptotocolul nr.1